

Dagarna för Europas byggnadsarv fokuserar år 2008 på föreningarnas och arbetarföreningarnas hus. Det är önskvärt att man ordnar evenemang i alla föreningshus under dagarna. Via föreningshuset kan man närma sig såväl dagens medborgarverksamhet som vår nations historia.

Föreningshuset är till sin arkitektur en intressant, lätt igenkännlig byggnadstyp. Föreningshusen är lokalt byggande när det är som bäst.

Information och evenemang

- Dagarna för Europas byggnadsarv firas den 12–14 september.
- År 2008 är det önskvärt att man i föreningshusen ordnar evenemang där man presenterar verksamheten och husets historia.
- Guidade rundvandringar, utställningar, seminarier, arbetsuppvisningar och talkon är lämpliga sätt att fira dagarna.
- Hemsidor och evenemangskalender: www.rakennusperinto.fi.

Arbetarföreningshus i Kurikka.

Bok som bakgrundsmaterial

Som stöd för dem som arrangerar evenemangen ges det ut en bok, *Byggda med gemensamma krafter*, som behandlar föreningshusen, och en affisch för annonsering av det lokala evenemanget. Arrangörerna kan få boken och affischen avgiftsfritt på beställning.

Lochteå ungdomsföreningshus år 1946.

Föreningshusen och Finland

Föreningshusen är hus som byggts av ideella föreningar så att de ska ha en samlingslokal. Bl.a. arbetarföreningar, ungdoms-, lantmannagilles- och idrottsföreningar, skyddskårer samt hembygds- och marthaföreningar har byggt föreningshus. I dagens läge finns det 2 500 hus. En betydande del av husen har hunnit bli förstörda under årtiondenas lopp.

De första föreningshusen byggdes på 1880-talet, när både arbetarrörelsen och den finsknationella rörelsen upplevde ett uppsving. I föreningarna skaffade sig medlemmar av olika samhällsklasser bildning och tog förhållandevis jämlikt ansvar för den egna gruppens ärenden.

FBK-huset i Åbo.

De frivilliga brandkårerna och nykterhetsföreningarna var de första som började bygga hus för sin verksamhet. Husbyggandet var som livligast för cirka hundra år sedan. Enbart arbetarföreningarna byggde i Finland t.o.m. 150 hus årligen i början av 1900-talet.

Föreningshusen är viktiga minnesmärken över uppkomsten av det finländska medborgarsamhället. De erbjuder en plats för berättelserna om Finlands utveckling till självständig stat. Det har till och med sagts att folkrörelserna har skapat den finska nationen.

Teater vid Folkets hus i Lieksa.

Teater, politik och familjetillställningar

Många politiker har övat upp sig för sin uppgift i ett föreningshus och många professionella teatrar har uppstått från amatörteatrarna i föreningshusen. I föreningshusen har man dansat, spelat och sjungit, gymnastiserat och lekt, hållit ting och förhandlat, besökt basarer och fester.

Föreningshusen är levande lokala kulturcentrar och hem för samhällelig verksamhet. Ofta är föreningshuset den enda samlingsplatsen i hela byn. Dessutom är de populära när man ordnar bröllop och andra familjetillställningar. På föreningshusens hemsidor kan man söka ett lämpligt ställe för sina fester.

Från lokalt byggande till Alvar Aalto

Största delen av föreningshusen byggdes enligt traditionerna bland folket. Husen går i den stil som var förhärskande vid byggtidpunkten: nyrenässans, nationalromantik och funktionalism.

Särskilt när man byggde städernas föreningshus strävade man till och med ibland efter en palatsliknande praktfullhet. Bland arkitekterna finns Finlands mest namnkunniga arkitekter, såsom Theodor Höijer, Eliel Saarinen och Alvar Aalto.

Ungefär en fjärdedel av föreningshusen i Finland är klassificerade som kulturhistoriskt värdefulla byggnader.

Euran Pirtti.

Bild: Lauri Putkonen

På talko förbättras huset och andan

Största delen av husen har byggts på talko. Man renoverar dem också på talkon. Varje år ges ur statens kassa bidrag för renovering av föreningshus, men talkoarbetet har fortfarande stor betydelse. Talkona förbättrar husens skick, men de förbättrar också föreningshusandan. När huset renoveras tillsammans blir det en viktig plats för alla.

Nuförtiden bygger ideella föreningar ytterst sällan helt nya byggnader för sin verksamhet. Byföreningarna får ibland gamla folkskolor till sin disposition, och på så sätt uppkommer nya föreningshus.

Dagarna för Europas byggnadsarv – European Heritage Days

Dagarna för Europas byggnadsarv, på engelska European Heritage Days, firas på initiativ av Europarådet och Europeiska kommissionen. För den internationella samordningen ansvarar kulturarvsorganisationen Europa Nostra. Dagarna firas varje höst i 49 länder i Europa.

Uppskattningsvis 20 miljoner människor deltar årligen i firandet och i Finland ordnas det varje år cirka 200 evenemang under dagarna.

MILJÖMINISTERIET
FINLANDS HEMBYGDSFÖRBUND
UTBILDNINGSSSTYRELSEN
MUSEIVERKET
FINLANDS KOMMUNFÖRBUND
FINLANDS ARKITEKTFÖRBUND
FINLANDS SVENSKA HEMBYGDSFÖRBUND
FINLANDS SVENSKA MARTHAFÖRBUND
FINLANDS SVENSKA UNGDOMSFÖRBUND
KANSANTALOJEN LIITTO
UNDERVISNINGSMINISTERIET
PROAGRIA LANDSBYGDSCENTRALERNAS FÖRBUND
MARTHAFÖRBUNDET
RAITTIUDEN YSTÄVÄT (NYKTERHETENS VÄNNER)
CENTERN I FINLAND
BYAVERKSAMHET I FINLAND
SUOMEN NUORISOSEUROJEN LIITTO (FINLANDS UNGDOMSFÖRENINGARS FÖRBUND)
RÄDDNINGSBANSCHENS CENTRALORGANISATION I FINLAND
FINLANDS SOCIALDEMOKRATISKA PARTI

www.rakennusperinto.fi > På svenska >
Dagarna för Europas byggnadsarv
www.seurantat.fi
www.ehd.coe.int

Finlands Hembygdsförbund
Anna-Maija Halme
tfn (09) 6126 3225
erp@suomenkotiseutuliitto.fi

Miljöministeriet
Elina Penttinen
tfn 0400 143 956
erp.ym@ymparisto.fi

Föreningshus

Dagarna för Europas byggnadsarv

FÖRENINGSHUS I FINLAND

Karhula i Nakkila.

Bild: Lauri Putkonen

LEVANDE LOKALHISTORIA
MEDBORGARVERKSAMHET
BYGGNADSARV